

Nyt

fra Odense Universitet

Nyt fra Odense Universitet udgives af Odense Universitet. Bladet udkommer første og tredje mandag i hver måned. I juli dog ingen og i august samt januar kun én udgivelse.

Korte indlæg (maks. en maskinskrævet A4-side bringes i den udstrækning pladsen tillader det. Manuskriptet bedes om muligt afleveret på diskette i ASCII-format. Indlæg skal være forsynet med navn, adresse og telefonnummer. Ideer til omtale er velkomne i god tid før sidste frist, som er kl. 9 på de nævnte datoer.

I redaktionen:

Julie Fryd Johansen (ansv.)

Lise Lotte Jensen (faste rubrikker)

Adresse:

NYT fra Odense Universitet,
Campusvej 55
5230 Odense M.

Telefon:

66 15 86 00 - lokal 2086, 2934, 2690

Abonnement:

Lise Lotte Jensen lokal 2086

Informationskontoret:

Lokal 2086 og 2934

Tryk:

AiO Tryk A/S, Odense

Oplag: 4.150

Deadline:

Udsendes:

Nr. 16	8/10	21/10
Nr. 17	22/10	4/11
Nr. 18	5/11	18/11
Nr. 19	19/11	2/12
Nr. 20	3/12	16/12

Dette nummer er indleveret til postvæsnet den 9. oktober 1991.

Forsidebilledet:

Piet Hein modtager universitetets udnævnelse til æresdoktor af rektor Carl Th. Pedersen ved universitetets årsfest d. 4. oktober. Foto: Birte Palle Jørgensen.

Høj kvalitet - for samfundets og for de unges skyld

Rektor opfordrer politikerne til at holde en pause i reguleringen af universitetsområdet. Det giver os mulighed for en langsigtet og sammenhængende uddannelsesplanlægning.

Et 25 års jubilæum giver anledning til både at se frem og tilbage. For at få noget at vide om, hvad der rørte sig politisk, da man i 60'erne besluttede at opføre Odense Universitet og andre videregående uddannelsesinstitutioner rundt om i landet, har vi til at holde festforelæsningen inviteret K. Helveg Petersen, der var undervisningsminister, da Folketinget besluttede oprettelsen af Odense Universitet. Den mellemliggende 25 års periode fra 1966 til 1991 er behandlet i den jubilæumsbog, der er udgivet i anledning af jubilæet. Tilbage er så universitetets situationen i dag og i fremtiden.

Idealet

Allan Bloom, der er professor i politisk filosofi ved Universitetet i Chicago skriver i sin bog *Historien om Vestens intellektuelle forfald*: „Selv om universitetet som institution er meget gammel, er det universitet, vi kender, i sit indhold og mål et produkt af oplysningstiden. - De halvtteoretiske angreb på universitetet og dets videns fra højre og venstre, de stadige større krav samfundet stiller til det, den højere uddannelses enorme ekspansion er gået sammen om at fordunkle, hvad der er vigtigst ved universitetet. Den oprindelige mening med de reformerede universiteter var, at skabe et offentligt respekteret sted - samt støttemidler - for teoretiske mennesker, som der kun er få af i hver nation, så de kunne mødes, udveksle tanker og oplære unge i videnskaben. Universiteter skulle være maskinerne i videnskabens fremskridt. Reformatorernes tanker var, at forskerne skulle kunne bruge deres hjerner på de områder, hvor de var kompetente til at løse de problemer, naturen skabte for fremskridtet. Fornuft og kompetence var nøgleordene her“.

Virkeligheden

Såvidt Allan Bloom. Hvordan svarer så Odense Universitet til Blooms beskrivelse af et idealuniversitet. Målt

i faste priser er vor bevilling i dag af samme størrelse som for 10 år siden, medens vort studentertal er steget med næsten 80%. Disse tal bør få os til at stoppe op og spørge, om vi bevæger os i den rigtige retning mod fremtidens idealuniversitet. Den kraftige tilstrømning af studerende har formindsket den tid, der er til rådighed til at undervise den enkelte studerende, og den har gjort et kraftigt indhug i den tid, der er til rådighed for forskningen.

Den bærende ide for universiteterne var tidligere, at man her skulle uddanne de specialister, samfundet havde behov for indenfor en lang række områder. Det var også nogenlunde den måde, universitetet fungerede på indtil for ca. 30 år siden, hvor tilgangen af studerende pludselig eksploderede. Det betød de første 10 år ikke nogen væsentlig ændring af målsætningen. Der var penge nok, så man ansatte blot flere lærere og byggede nye universiteter og institutter. Da pengeknapheden begyndte at melde sig, forsøgte man at dæmme op for tilgangen ved at indføre adgangsbegrænsning. Denne adgangsbegrænsning er kommet ud i en strid politisk modvind. Vi ser nu som et af resultaterne heraf hvert år i juli, at politikerne forsøger at presse flere og flere af de afviste ind på de videregående uddannelser uden skelen til, hvordan det vil gå dem der. Man drysser lidt bevillinger over som et plaster på såret; men det, at man bevilger, hvad det koster at uddanne en student, løser jo ikke problemet med, at studenten ikke kan være i det øvelseslaboratorium til 20, hvori der i forvejen er 25, eller at denne student, som for eksempel er naturvidenskabsstuderende i sit speciale om 4-5 år, skal bruge noget dyrt apparatur, hvis uddannelsen skal være meningsfyldt. Et apparatur, som egentlig er bevilget til forskning.

Universitetets bevillingssituation ser hvert år katastrofal ud i begyndelsen af finansåret. Så dukker hen på efteråret disse meroptagsbevillinger

op, der skal løse de øjeblikkelige problemer. Den økonomiske situation ser pludselig langt lysere ud. Man ved imidlertid ikke, om pengene også er der til næste år, derfor kan de ikke bruges til at ansætte faste lærere, men må anvendes til løse undervisningsassistenter uden forskningsforpligtelse. Dermed tabes ideen om en forskningsbaseret undervisning, der jo netop skulle være universitetets kendetegn.

Alle kan ikke alt!

Et andet problem er at opretholde det høje niveau. Allerede den romerske forfatter Virgil, der levede i det sidste århundrede før vor tidsregnings begyndelse, var klar over, at der var et problem, som han udtrykte: „Non omnia possumus omnes“ Alle kan ikke alt! Indenfor de sidste 25 år er den del af en ungdomsårgang, der går i gymnasiet tredoblet. Der er vel ikke nogen naturlov, der siger, at samtidig er antallet af studerende, der har evner til at gennemføre en universitetsuddannelse også tredoblet.

Nogle har evner til at bruge hånden, nogle har musiske evner, nogle har evner som iværksættere etc.; men kun få har de analytisk-abstrakte evner, der kræves for at kunne gennemføre et universitetsstudium. Der gør sig en mærkelig forestilling gældende, ihvertfald blandt politikere, at i Danmark har alle evner til at gennemføre en videregående uddannelse, hvis de har lyst til det; derfor må idealet være at få presset så mange som muligt ind. De samme politikere drager imidlertid ikke konsekvenserne fuldt ud og bevilger de nødvendige ressourcer til den forøgede aktivitet, så det ikke går ud over undervisningen.

Vi har behov for specialister på et højt niveau. Der er behov for specialister, der kan give industrien et højteknologisk løft, økonomiske specialister der kan være med til at løse vore fælles økonomiske problemer, kulturelle specialister der kan flytte de kulturelle positioner i takt med de materielle etc.

Nogle vil måske opfatte dette som udtryk for en arrogant holdning fra universitetet. Allan Bloom siger det endnu skarpere: „I et demokrati risikerer universitetet mindre ved en kompromisløs høj standard end ved at prøve at være altfavnende, for sam-

fundet gør i forvejen, hvad det kan for at udviske standarder i lighedens navn.“

Høj kvalitet til gavn for alle

Universitetet bør, ikke blot for sin egen skyld, men for samfundets og for de unges skyld, opretholde kravet om den højeste kvalitet. En sådan holdning fra universitetet kommer de unge til gode. I dag vælger alt for mange unge en videregående uddannelse pr. automatik. Når studentereksamen giver mulighed for det, er det så nemt blot at fortsætte til en

videregående uddannelse. Mange lider imidlertid et personligt nederlag ved efter nogle år at konstatere, at det var alligevel ikke det rigtige. Frafaldet er uhyggeligt stort. Andre gennemfører måske med nød og næppe efter lang tid, men kan så bagefter ikke klare sig i konkurrencen om stillinger. Begge grupper ville have været bedre tjent med på et tidligere tidspunkt efter endt folkeskole eller gymnasium at være blevet sluset ud i en erhvervsrettet uddannelse. Der ligger ikke heri nogen nedvurdering. Det er forskellige evner, der kræves alt afhængig af, hvilken vej de unge ønsker at

*»Hold en pause og lad være med at fremsætte nye forslag om regler indenfor universitetsområdet i to år.»
Dt var rektors fødselsdagsønske fra politikerne til universitet. Foto: Birte Palle Jørgensen.*

gå. Den forskningsbaserede vej gennem universitetet er meget speciel og falder kun naturligt for de få. Det er derfor til alles gavn, at universitetet ikke laver sig om, men fastholder de specielle og høje krav.

Det er derfor helt uforståeligt, når en politiker for nylig i en fynsk avis krævede fri adgang til universitetet med bl.a. den argumentation, at en uddannelsesplads her kun kostede det halve af, hvad maximal dagpengebetaling kostede. Det demonstrerer efter min mening en manglende respekt både for de unge og for universitetet. Hermed er jo sagt, at det blot drejer sig om at få de unge opbevaret, så hvorfor ikke vælge den billigste løsning.

Aftagerne af universitetets kandidater har også et krav på, at vi holder kvaliteten. Kan vi ikke selv uddanne højt kvalificerede kandidater, må aftagerne ty til udenlandske universiteter. En stor dansk industrivirksomhed har allerede udtrykt skepsis overfor muligheden af at få sine behov dækket med kandidater fra danske universiteter i fremtiden. Forretningen Danmark vil ikke kunne konkurrere, hvis vi ikke satser på den højeste kvalitet i uddannelse og forskning.

Man har i andre lande, som f.eks. Frankrig tidligt haft mere sans for

kvalitet. Allerede Napoleon oprettede skoler „les grandes Écoles“, hvor kvaliteten var i højsædet. Disse optager i dag studerende efter meget strenge adgangsprøver. Resten kan så komme ind på universiteterne, hvor der er fri adgang næsten alle steder. Jeg ønsker absolut ikke, at vi i Danmark skal kopiere denne deling af den videregående uddannelsessektor.

Jeg er imidlertid overbevist om, at vi gør for lidt ud af de bedste, vi bør forkæle kvaliteten mere, end vi gør i dag.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at alle skal have ret til en uddannelse; men alle skal ikke uden videre have ret til en videregående uddannelse, blot fordi de har lyst til det. Adgangskravet til en sådan uddannelse er, at man har evnerne til at gennemføre den, og det har kun en bestemt del af en studenterårgang uanset politikernes velvilje til at lade flere komme ind på universitetet. Politikerne har stirret sig blinde på antallet af studiepladser, korte studietider og høje gennemførselsprocenter. De burde i stedet interessere sig mere for en bedre vejledning om de erhvervsfaglige uddannelser i folkeskolen og gymnasiet.

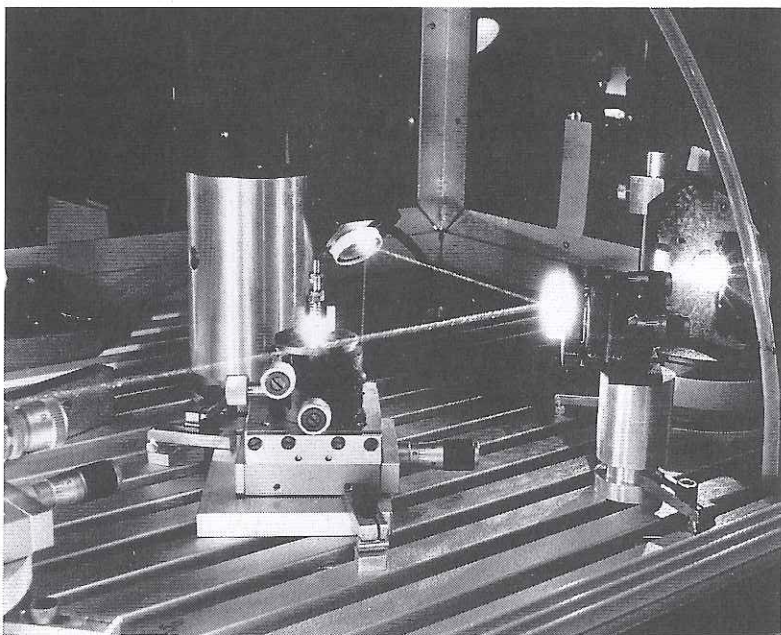
Hvordan sikres kvaliteten?

Der eksisterer for mig at se bortset fra det nuværende universitet to muligheder for en universitetsstruktur, der tilgodeser kvaliteten. Enten indfører man nogle strenge adgangsbetingelser til universitetet, der kun tillader relativt få, men egnede studerende at komme ind. Det er så et politisk problem at finde egnede uddannelsespladser til de resterende. Dette er for universiteterne en relativ udgiftsneutral løsning.

En anden løsning er, at have mere lempelige adgangskrav til de første 3 års studium, som fører frem til en bachelorgrad. Denne skal udformes således, at den er kompetencegivende til at indgå i andre uddannelser også udenfor de videregående uddannelser. Den treårige uddannelse betragtes som et afsluttende hele og skal være meget generel, men alligevel på et højt niveau. Man skal formentlig have to bacheloruddannelser svarende til den amerikanske bachelor of art og bachelor of science, og man har ikke direkte adgang til at gå videre efter bacheloruddannelsen. Ovenpå bacheloruddannelsen oprettes en graduate school, for at fortsætte i den amerikanske terminologi. For at kunne komme ind på denne graduate school kræves en adgangs-

Lang Lørdag i laboratorierne

- et jubilæumsarrangement

Der var trængsel i laboratorierne, da Det naturvidenskabelige Fakultet holdt lang lørdag, den 21. september. Fra morgen til aften var de igang på de seks institutter for biokemi, biologi, fysik, kemi, matematik og datalogi og molekylær biologi. Forsøgsopstillinger blev gjort klare før dørene åbnede for publikum kl. 10. Og hver time frem til kl. 16 begyndte en forevisning på hvert enkelt institut. På billedet er det stud. scient. Kristian Borch, som fortæller om fisk og stressfaktorer i miljøet. Hos fysikerne kunne man i mørket se den røde laserstråle lyse op, mens adjunkt Søren Keiding fortalte om laserfysik.

Størstedelen af de 1.000 gæster var gymnasieelever, som ville se, hvad der sker på universitetet. »Lang lørdag på laboratorierne ser ud til at have fundet en form, vi kan bygge videre på«, mener dekan Hans Jørgen Munkholm. Så det er nok ikke sidste gang naturvidenskab laver sådan et arrangement. Foto: Ferri Lous.

prøve, ikke nødvendigvis fra det samme universitet. Hermed har man slået bro over kløften mellem masse- og eliteuddannelse, hvor dog kun graduateskolen lever fuldt op til det kvalitetskrav, vi i dag stiller til universitetet. Ovenpå dette kommer så en forskerskole for de meget få. Denne model vil givetvis koste noget, idet der vil blive et større antal studerende på de første tre år. Jeg vil personligt foretrække en model, som er en mellemting mellem de to med en kortere „indslusningstid“ - 1 år og så en stopprøve, der giver adgang til det videre studium. Denne model vil også føre til nye udgifter for universitetet. Der må altså tilføres universitetets midler.

Dette kan ske ved, at der fra andre ministerier tilføres midler til undervisningsministeriet; men det kan måske også ske ved, at der sker en omfordeling indenfor undervisningsministeriets område. Jeg er godt klar over, at jeg nu bevæger mig ind på et område, der bedst kan karakteriseres som et minefelt.

Over en tiårs periode er antallet af elever pr. lærer i folkeskolen faldet 20%. I den tilsvarende periode er det ved de videregående uddannelser steget 30%. Udfra sådanne betragtninger synes det rimeligt, at der bør ske en omfordeling af ressourcer fra det,

man kunne kalde de 6-16 åriges sektor til de 16-25 åriges sektor. Om disse ressourcer skal tilfalde de videregående uddannelser eller de erhvervsfaglige uddannelser, må så afhænge af hvilken af de to sektorer, politikerne ønsker at satse på. Ressourcerne må under alle omstændigheder følge de uddannelsessøgende.

Hold en pause

Når man har fødselsdag, har man jo lov at ønske noget. Universitetets fødselsdagsønske af politikerne er: Giv os et universitet, der giver os mulighed for at opfylde styrelseslovens krav om „at drive forskning og meddele undervisning indtil det højeste videnskabelige niveau“.

Hold en pause og lad være med at fremsætte nye forslag om regler indenfor universitetsområdet i 2 år. Lad os sætte os sammen og formulere en målsætning for den forskning og undervisning samfundet ønsker af universitetet, fastlægge bredde og kvalitet således, at såvel samfundets som universitetets tarv tilgodeses. Lad så universiteterne give et bud på, hvad det vil koste. Samtidig må politikerne sammen med andre dele af samfundet diskutere, hvor de unge, der ikke skal ind på et universitetsstudium, skal have deres uddannelse. Man må gøre sig klart,

at en løsning af universitetets problemer nødvendiggør, at der sker nytænkning også andre steder i uddannelsesområdet bl.a. indenfor erhvervsuddannelserne.

Efter disse to års tænkepause kan der vedtages de relevante lovforslag, og politikerne må så forpligte sig til ikke at røre universitetsområdet de næste 5 år! Det gælder også det økonomiske grundlag.

På den måde tror jeg, vi vil kunne skabe et universitet, der kan tilgodesøge kravet om høj kvalitet indenfor forskning og undervisning, og som kan klare sig i den internationale konkurrence. Universiteterne har stærkt behov for en langtidspanlægning. De panikagtige lappeløsninger, vi ser hvert år i juli og august er ødelæggende.

Hvis man kaster et blik tilbage over de forløbne 25 år og vurderer kvaliteten af forskning og undervisning, og hvis man kan tage noget så ubestemt som trivsel med, tror jeg, at alle tre områder har haft deres maximum for nogle år siden, og vi nu er på vej nedad. Det er mit ønske for Odense Universitet de næste 25 år, at vi snart igen må være på vej opad.

Carl Th. Pedersen

